

ANMELDelse

De-klassifikation

Af Benny Lihme

Takket være DNA-analyser og en organisation for uskyldigt dømte i USA, er adskillige døds- og livstidsdømte blevet løsladt. Man kan møde nogle af de løsladte i portræiform på en usædvanlig fotoudstilling i København.

"USA har i den vestlige verden det mest barbariske retssystem. USA og Somalia er de eneste lande i verden, der ikke har afstået fra at henrette mindreårige. Et stort antal uskyldige er i nyere tid blevet henrettet..."

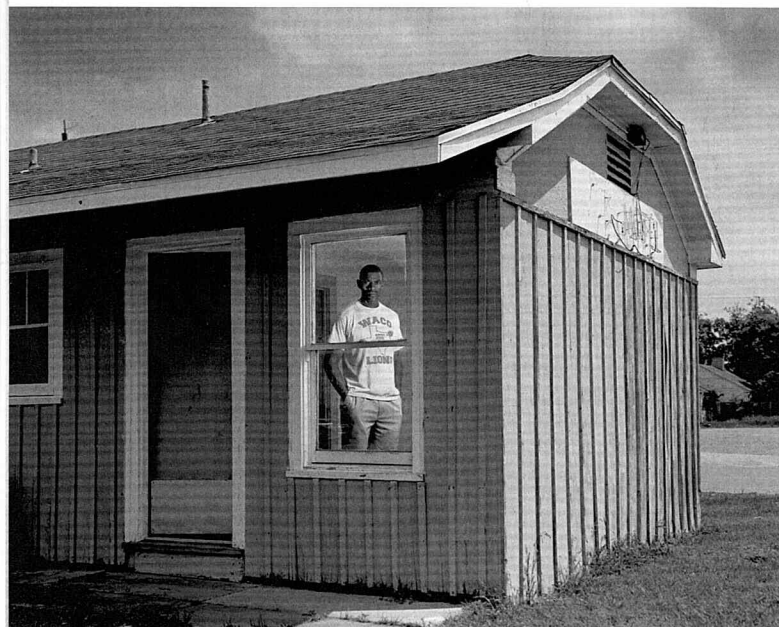
Vagn Greve, professor i strafferet

Historisk set har fotografiet spillet en afgørende rolle, når de utilpassede og kriminelle skulle udpeges og klassificeres. På samme måde som Charles Darwin i 1870'erne brugte fotografiet til at illustrere de menneskelige følelsesudtryk, benyttede såvel Lombroso som Bertillon det fotografiske portræt i forbindelse med den videnskabelige konstruktion af "forbrydermennesket".

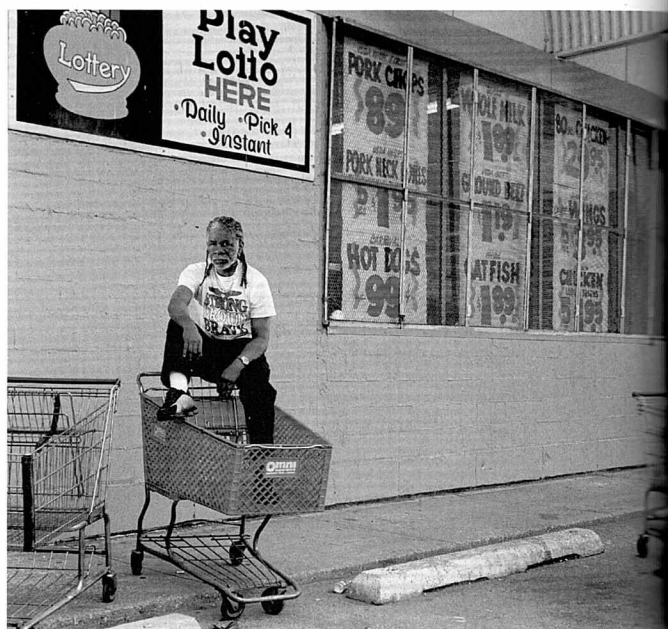
Mens fotografiet således, i forhold til videnskaber som psykiatri og kriminologi, har spillet en supplerende positivistisk-diagnostisk rolle i klassifikationen af mennesker, kan dets rolle som det modsatte, de-klassifikation, opleves på en spændende fotoudstilling i Nikolaj Udstillingsbygning i København (indtil 24. oktober).

Den unge fotograf Taryn Simon fik i 2000 til opgave at fotografere frifundne fanger til The New York Times, herunder løsladte fanger fra dødsgangene. Et arbejde som efterfulgtes af et stort arbejdslegat, som gav hende mulighed for at koncentrere sig landsdækkende i problematikken "uskyldigt dømte".

Udover det umiddelbart menneskeligt fængende og chokerende – undren over hvad

Calvin Washington. C&E Motel, værelse 24, Waco, Texas. Hvor en kilde påstod at have hørt Washington tilstå. Afsønde 13 år af en livstidsdom for mord. 2002.

Ronald Jones. Anholdelsestedet, South Side, Chicago, Illinois. Afsønde 8 år af en dødsstraf for mord og voldtægt. 2002.

Charles Irvin Fain. Gerningsstedet: Snake River, Melba, Idaho. Afsønde 18 år af en dødsstraf for mord, voldtægt og bortførelse. 2002.

det er for et samfund der dømmes uskyldige til døden (og skyldige med for den sags skyld!), hvilken forskel der reelt er på en dødsstraf og en dom lydende på 190 års fængsel, hvor heldig man selv har været i livets store lotterier m.v. – så er Taryn Simons med sine billeder også en slags videnskabshistorisk anti-tese til fortidens klassifikations-portrætter. Hendes nære samarbejde med "The Innocent Project", der hører hjemme under Benjamin N. Cardozo School of Law i New York og som i mere end 10 år v.h.a. DNA-analyser har arbejdet på at få uskyldigt dømte fanger løsladt, kan anskues som et anti-positivistisk de-klassifikations projekt. De fleste af de portrætterede er således fotograferet på den "crime scene", hvor de *ikke* befandt sig og *ikke* begik den forbrydelse, som de blev dømt for. Men som alligevel kom til at mærke dem for livet.

Og mærket er de. Selv om vi på dansk TV har kunnet se glade løsladte amerikanske fanger forenes med deres familie, så trækker Simons' dokumentation den anden vej. Det er generelt langt fra glade, endelige lykkelige, mennesker, der har vist hende den tillid at stille op til fotografering. Deres situation er for det meste præget af trøstesløs amerikansk underklasse, snarere end den rehabiliteredes sociale genfødsel.

Selv om vi som danskere efterhånden er blevet grundigt amerikaniserede, så er der vel stadigvæk "amerikansk men-

talitet" som er os grundlæggende fremmed. Mens dette skrives, sanktionerer Bush salg af automatvåben til private, langt de fleste amerikanere er fortsat tilhængere af dødsstraf, bare den eksekveres på en human og lægeligt forsvarlig måde osv. Udstillingen "The Innocents" kan her være en hjælp til danskheden, idet vi som danskere kan projicere vor egen retsbevidsthed ind i den dokumentation, vi står overfor på udstillingen. Og trække nogle grænser...

Københavns Kommunes udstillingsbygning i den gamle Nikolaj Kirke på Nikolaj Plads, har langsomt men sikkert bidt sig fast som et både socialt bevidst og kunstnerisk set bemærkelsesværdigt udstillingsrum. Hvad enten det drejer sig om Tina Enghoffs personløse skildring af ensomme menneskers dødsboer, mexicanske Daniela Rossells portrættering af en reificeret mexicansk overklasse kontekstualiseret i egen vulgære materielle overflod, eller som her Taryn Simons portrætter af uskyldigt dømte, er der tale om forskellige former for frugtbare møder mellem det dokumentariske fotografi og kunsthøjtidet, som insisterer på at være noget andet og mere end summen af de udstillede enkeltværker. Udover basalt set god fotokunst, tilbyder Nikolaj-udstillingerne sine besøgende spændende og sammenhængende socialantropologiske fortællinger.

Taryn Simons: *The Innocents*. 104 s. ill. i farver. Umbrage Editions. New York. 2003.

Kr. 220,- hos Københavns Kommunes Udstillingsbygning "Nikolaj".